

Långtidsutredningen 2023

Finanspolitisk konjunkturstabilisering

LU 75 ÅR
1948-2023

Marcus Mossfeldt
Hovick Shahnazarian

LÅNGTIDSUTREDNINGEN – EN 75-ÅRIG INSTITUTION

- ❑ **Regeringen fastställer inte några direktiv för Långtidsutredningen**
 - Slutsatser baseras på underlag från forskare, sakkunniga och experter
 - Publiceras av Finansdepartementet vart fjärde år
 - Skrivs av fristående projektgrupp – slutsatser som uttrycks inte Finansdepartementets

- ❑ **Syfte**
 - Att beskriva framtida utmaningar för svensk ekonomi
 - Att användas som underlag för den ekonomiska politiken
 - Att bidra till den ekonomisk-politiska debatten

SAMMANFATTNING

- ❑ **Förutsättningarna för stabiliseringspolitiken har förändrats**
 - **Finanspolitiken (FP) behöver ta ett större ansvar**

- ❑ **Att komplettera nuvarande FP-ramverk med ett ramverk för FP-konjunktur-stabilisering säkerställer snabb, förutsägbar & tillfällig FP baserad på tydliga principer**
 - **Nuvarande ramverk har tjänat Sverige väl, att komplettera det är att värna dess relevans**

- ❑ **Penningpolitiken (PP) kommer alltjämt att ha det huvudsakliga ansvaret**
 - **FP ska bidra, men inte vara "aktivistisk"**

- ❑ **Hållbara offentliga finanser en förutsättning för stabiliseringspolitiken**

ÄNDRADE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR STABILISERINGSPOLITIKEN

- ❑ **Handlingsutrymmet för PP begränsas av låg neutral ränta**
- ❑ **Automatiska stabilisatorer har blivit mindre**
- ❑ **FP anses numera ha större effekt på ekonomin**
 - **Särskilt i lågkonjunktur & än mer när styrräntan begränsas av nedre gränsen**
- ❑ **Beslut om FP kan tas snabbare**

FÖRÄNDRINGAR SOM KAN BIDRA TILL MER ÄNDAMÅLSENLIG STABILISERINGSPOLITIK

- Höjt inflationsmål – bör samordnas med andra större centralbanker**
- Införa genomsnittligt inflationsmål**
- Lätta på makrotillsynsregleringar i djup lågkonjunktur**

➔ Även med dessa åtgärder begränsas handlingsutrymmet för PP

NUVARANDE RAMVERKSSKRIVELSE SAKNAR RAMVERK FÖR FP-KONJUNKTURSTABILISERING

Finanspolitiska ramverket

Budgetpolitiska mål och restriktioner

Saldomål

Riktmarke
för
Maastricht-
skuld

Utgiftstak

Kommunal
ekonomi i
balans

Stram budget- process

Extern uppföljning

Öppenhet och tydlighet

RAMVERKSSKRIVELSEN OCH DESS INNEHÅLL BÖR KOMPLETTERAS OCH LAGREGLERAS

Finanspolitiska ramverket

Budgetpolitiska mål och restriktioner

Saldomål

Riktmarke
för
Maastricht-
skuld

Utgiftstak

Kommunal
ekonomi i
balans

Stram budget- process

Extern uppföljning

Öppenhet och tydlighet

Ramverk för FP-konjunktur- stabilisering

VARFÖR BEHÖVS ETT RAMVERK?

- ❑ **Säkerställer snabb, förutsägbar & tillfällig FP baserad på tydliga principer**
 - 1) **Ökar trovärdighet**
 - 2) **Förbättrar planeringsförutsättningarna för ekonomins aktörer**
- ❑ **Förbättrar samspelet mellan FP och PP**
- ❑ **Möjliggör FP stabilisering när**
 - 1) **Tydlig lågkonjunktur**
 - 2) **PP begränsas av nedre gränsen för styrräntan**
- ❑ **Minskar risken att hög arbetslöshet i en lågkonjunktur biter sig fast**
- ❑ **Minskar kostnader för kvantitativa lättnader**
- ❑ **Minskar risken för att styrräntan blir extrem**

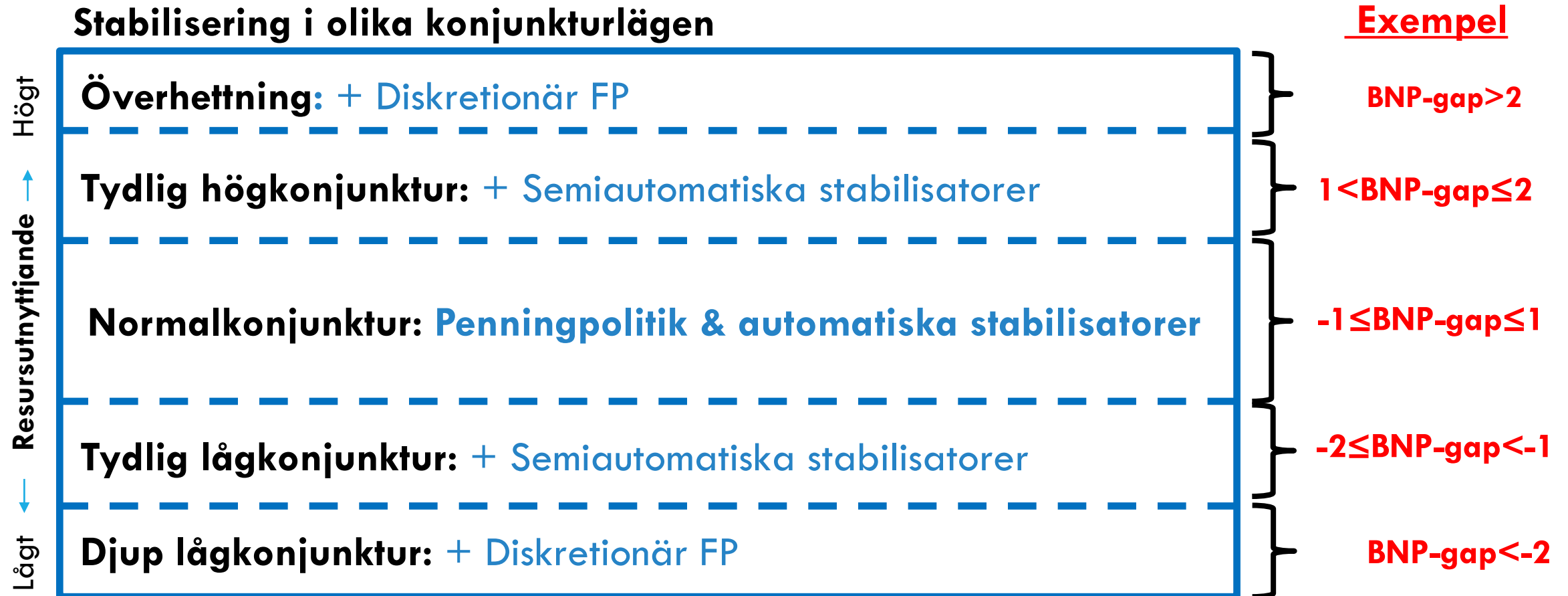
RAMVERK FÖR FP-KONJUNKTURSTABILISERING: MÅL

- ❑ **Lämpligt mål bör beakta**
 - Inflationens avvikelse från inflationsmålet
 - Konjunkturläget
 - Hållbarheten i de offentliga finanserna

- ❑ **Ett mål utan rangordning ökar flexibiliteten att hantera olika störningar som kan drabba ekonomin**

- ❑ **Målformulering:** *”Balansera konjunkturrella obalanser i produktion och sysselsättning & upprätthålla varaktigt låg & stabil inflation utan att äventyra hållbarheten i de offentliga finanserna”*

RAMVERK FÖR FP-KONJUNKTURSTABILISERING: STRATEGI OCH INSTRUMENT

Anm. Om ELB: Diskretionär FP kan vidtas oavsett konjunkturläge

INSTRUMENT

☐ **Automatiska stabilisatorer**

- **Statsbidrag till kommunerna** justeras för konjunkturella variationer i inkomster
- **Förlustutjämning bakåt i tiden** i bolagsbeskattningen

☐ **Semiautomatiska stabilisatorer**

- **Kontantstöd, temporär skattereduktion** (lågkonj.) och **höjd inkomstskatt** (högkonj.)
- **A-kassa** (konjunkturberoende), **arbetsmarknadspolitiska program, korttidsarbete, omsättnings- och omställningsstöd, statsbidrag till kommunerna**

☐ **Diskretionära åtgärder**

- **Statlig konsumtion/investeringar**
- **Skatter och transfereringar** (särskilt rotavdrag)

HANTERING AV RISKER SOM KAN UPPSTÅ VID FP-KONJUNKTURSTABILISERING

□ Risker

- Temporära åtgärder permanentas
- Strukturpolitiska åtgärder klassificeras som stabiliseringspolitiska åtgärder

□ Hantering av risker

- Effektivisering
- Restriktioner och kontrollmekanismer

Minskar osäkerhet/ökar trovärdighet ➡ **Ökar politikens genomslag**

EFFEKTIVISERINGAR: KORTARE LEDTIDER / BÄTTRE TIMING

- ❑ **Ny Stabiliseringspolitisk nämnd: Placeras under Konjunkturinstitutet**
 - Ger rekommendationer (Danmark har en sådan ordning)
- ❑ **Polycymix diskuteras i nytt stabiliseringspolitiskt råd**
- ❑ **Stabiliseringspolitik via extra ändringsbudgetar (EÄB)**
 - Kortare ledtid från prognos till beslut
- ❑ **Stabiliseringspolitiska utgiftsförändringar utanför utgiftstaket**
 - Förbättrar timingen
 - Bibehåller förtroendet för utgiftstaket då detta inte behöver ändras kontinuerligt
- ❑ **Stabiliseringspolitisk "skuldbuffert":**
 - Underlättar finansiering och snabbar upp processen
 - Inskränker inte reformutrymmet

RESTRIKTIONER OCH KONTROLLMEKANISMER

- ❑ **Hållbara offentliga finanser**
- ❑ **Maxgräns för aktiva åtgärder**
 - **Ej överskrida automatiska stabilisatorer, om inte särskilda skäl (exempelvis om ELB)**
- ❑ **Informationskrav i extra ändringsbudgetar**
 - **Konjunkturläget, åtgärdernas effekter och plan för utfasning**
- ❑ **Finanspolitiska rådet granskar**
 - **Utökat mandat & förstärkt oberoende (läggs under riksdagen)**

HÅLLBARA OFFENTLIGA FINANSER EN FÖRUTSÄTTNING FÖR STABILISERINGSPOLITIKEN

☐ Hur påverkar olika saldomål Maastrichtskulden?

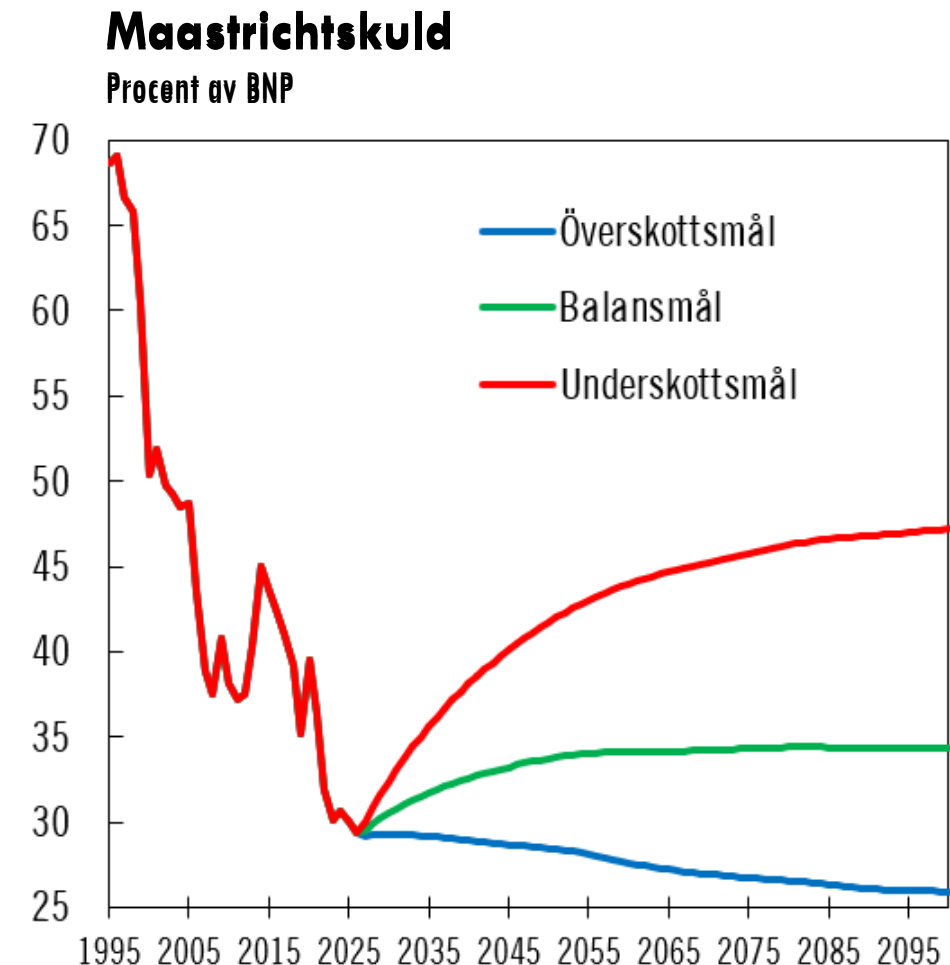
- KI-uppdrag: Analysera 3 scenarier med olika saldomål
- Offentliga finanser hållbara i alla scenarier
 - god säkerhetsmarginal för kriser

☐ Långsiktigt ankare för Maastrichtskulden 40-50 %

- Säkerhetsmarginal för kriser
- Behov av klimatinvesteringar

☐ Saldomålet väljs så att Maastrichtskulden rör sig mot långsiktiga ankaret

- -0,5 % (underskottsmål)
- Riktmärket för Maastrichtskulden nästa ramverksperiod 35%

Penningpolitik

- **Höjt inflationsmål:** Bra, men avvakta
- **Genomsnittligt inflationsmål:** Ökar handlingsutrymme

Makrotillsynsregleringar

- **Ventil i djup lågkonjunktur:** Bidrar till stabiliseringen
- **Mål:** Tydliggör roll i konjunkturstabiliseringen

Finanspolitisk konjunkturstabilisering

Effektivare FP-konjunkturstabilisering

- **Stabiliseringspolitisk nämnd:** Rekommendationer
- **Stabiliseringspolitiskt råd:** Diskussionsforum policymix
- **Extra ändringsbudgetar (EÄB):** Kortar ledtider
- **Stabiliseringspolitiska utgiftsåtgärder utanför utgiftstaket:** Förbättrar tajmingen
- **Skuldbuffert:** Säkrar finansiering och snabbar upp

Restriktioner och kontrollmekanismer

- **Hållbara offentliga finanser**
- **Maxgräns:** Begränsar stabiliseringspolitiskt utrymme
- **Informationskrav i EÄB:** Ökar transparensen
- **Finanspolitiskt råd:** Förstärkt granskning
- **Lagstadgad ramverksskrivelse:** Skapar kontinuitet

Ramverk

Mål * Strategi * Instrument

VINSTERNA ÖVERVÄGER

Vinster

- Snabb, förutsägbar & tillfällig FP
- Bättre samspel mellan FP och PP
- FP-stabilisering i tydlig låg-/högkonjunktur
- FP-stabilisering när ELB binder
- Mindre kostnader för kvantitativa lättnader
- Minskad risk för att styrräntan blir extrem
- Mindre persistenseffekter

Risker

- Temporära åtgärder permanentas
- Strukturpolitiska åtgärder klassas som stabiliseringspolitiska åtgärder

BILAGOR TILL LÅNGTIDSUTREDNINGEN 2023

Nr	Titel	Författare
1	Trends in GDP Growth and its Driving Factors	Teodora Borota Milicevic
2	Drivkrafter bakom globala trender i den neutrala räntan	Henrik Lundvall
3	Ränte-tillväxt-differensen – utveckling och drivkrafter	Marcus Mossfeldt
4	Makrotillsynsregleringar och finansiell stabilitet	Peter Englund
5	Samspelet mellan finans- och penningpolitik i Sverige	Johan Lyhagen Hovick Shahnazarian
6	Penning- och finanspolitisk konjunkturstabilisering	Karl Walentin
7	Nytt ramverk för finanspolitiken	Lars Calmfors
8	Budgetprocessen i det finanspolitiska ramverket	Johannes Lindvall

Långtidsutredningen 2023

Finanspolitisk konjunkturstabilisering

LU 75 ÅR
1948-2023

TACK

Marcus Mossfeldt
Hovick Shahnazarian

